

Секція: Психологічні науки

МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ: ПСИХОЛОГО-
ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Ісаєвич С. І.

старший викладач кафедри психології

ДВНЗ «УжНУ»

<https://orcid.org/0000-0002-7134-4340>

Заболотна Н. М.

старший викладач кафедри психології

ДВНЗ «УжНУ»

<https://orcid.org/0009-0002-1843-4934>

Омелянська В. І.

старший викладач кафедри психології

ДВНЗ «УжНУ»

<https://orcid.org/0009-0001-4707-6059>

Навчання студентів у закладах вищої освіти є значущим періодом у процесі їхнього професійного становлення. І одним зі шляхів підвищення конкурентоспроможності студентів у майбутній професійній діяльності є їх участь у програмах міжнародної академічної мобільності. Академічна мобільність студента є складним процесом його особистісного та професійного розвитку, «...під час розгортання якого особистість щохвилини зустрічає необхідність вирішення динамічних життєвих ситуацій, актуалізуючи широкий спектр специфічних навичок: здатність до міжкультурної комунікації; уміння мислити у термінах толерантності, дистанціюючись від будь-яких проявів дискримінації; здатність до саморефлексії; екзистенціальну відкритість тощо» [1, с. 6]. Окрім цього, у сучасних студентів у закладах вищої освіти склалося й певне ставлення до міжнародної академічної мобільності, яке може визначатися особливостями їх соціокультурної адаптації.

Під академічною мобільністю розуміється здатність людей до навчання, підвищення рівня знань, вмінь та компетенцій впродовж життя для відповідності ринку праці незалежно від країни [1]. Мобільність є міждисциплінарним терміном, який розуміється як готовність, рух, адаптація, здатність до швидкої зміни стану, тощо. Для нашого дослідження особливо важливими ракурсами міждисциплінарного розгляду мобільності є педагогічний і психологічний.

Із точки зору педагогіки, мобільність «...вивчається з позиції здатності особистого розвитку людини і суспільства, організації неперервної освіти, можливості адаптації до нових умов (протидія старінню знань), пошуку кращих умов навчання, у тому числі зі зміною місця перебування (регіону, країни)» [2, с.647]. Психологічні аспекти мобільності пов'язані з розкриттям особливостей поведінки особи у ході її формування і реалізації. Окремим важливим напрямом розгляду мобільності Біль М.М. вбачає у вивченні інтеграційних та адаптаційних особливостей у ході руху (зміни), трансформації цінностей як на особистісному, так і на суспільному рівні [2]. У вітчизняній науці академічна мобільність розглядається у контексті реформування вищої освіти як фактор підвищення конкурентоспроможності закладу вищої освіти і майбутнього фахівця. С. Вербицька відзначає, що студентська академічна мобільність передбачає безпосередній перетин кордону фізичною особою, з урахуванням попередньо здобутої освіти та з присвоєнням кваліфікацій чи наукового ступеня по закінченню терміну навчання. Адаптація особистості до нового соціокультурного середовища є предметом вивчення психологів, в працях яких обґрунтовано її сутнісні ознаки, функції, чинники, типи, а також важливість психологічної допомоги за умов міжкультурної дезадаптації. Дослідженню процесу та схильності адаптації українських студентів за кордоном присвячено незначну кількість робіт науковців (праці О. Біляковської, І. Галяна, А. Гірника, Г. Черушевої). Проте в українській психології бракує досліджень, що присвячені психологічним особливостям ставлення до

міжнародної академічної мобільності студентів, які мають різний тип соціокультурної адаптації [3].

Українським студентам після початку повномасштабної війни відкрили дуже багато опцій для тимчасового чи повноцінного навчання через різні програми грантів, стипендій чи програм мобільності. Як відомо, Європейська комісія запровадила виняткові заходи для інтеграції освітян України за проектами мобільності програми ЄС "Еразмус+" на період війни в Україні. В Європі академічна мобільність як стратегічний процес була започаткована програмою ERASMUS, основна мета якої полягала в сприянні співпраці між університетами та мобільності студентів у межах ЄС. У багатьох країнах дана програма сприяла формуванню спільних домовленостей та стимулювала академічну мобільність, яка, своєю чергою, зміцнювалася завдяки Болонському процесу. Таким чином, академічна мобільність стала інтегрованою на національному та інституційному рівнях в Європі. В рамках програми ERASMUS вперше було поставлено мету академічної мобільності європейського рівня. Мета створення програми – насамперед сприяти навчанню в іншій державі на певному етапі здобуття освіти в університеті [4].

Отже, українські науковці, викладачі та студенти могли скористатися програмою для навчання чи стажування в партнерських закладах вищої освіти в Європі. Мобільність студентів закордоном дає можливість українським студентам навчатися у час війни. Завдяки цьому українські студенти можуть переймати міжнародний досвід, з можливістю повернутися в Україну кваліфікованими фахівцями. Варто зауважити, що через вторгнення багато студентів стикаються з психологічними проблемами поза межами країни.

Аналіз даної теми дозволяє стверджувати, що головною проблемою українських студентів в умовах мобільності є важкість пристосування до нових умов, а також зміни звичного середовища поза межами країни. Розглядаючи академічну мобільність, можна вважати, що дане явище є актуальним, зважаючи на початок повномасштабної війни. Перспективу подальшого розвитку теми мобільності студентів вбачаємо в емпіричному дослідженні.

Література:

1. Свириденко Д. Б. Академічна мобільність: відповідь на виклики глобалізації: монографія / Д. Б. Свириденко. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. – 279 с.
2. Біль М. М. Мобільність населення: теоретична сутність і видова різноманітність / М. М. Біль // Економіка і суспільство. – 2016. – № 7. – С. 645–652.
3. Харченко А.С. Психологічні особливості особистості майбутнього вчителя. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки». 2014. Вип. 1. Т. 1. С. 263–269.
4. Erasmus – Facts, figures & trends. The European Union support for student and staff exchanges and university cooperation in 2012-13 / European Commission. – Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2014.